

SZKOŁA PODSTAWOWA NA POCZĄTKU XX. W.

Historia budynku szkolnego, będącego siedzibą Szkoły Podstawowej im. Bohaterów Westerplatte w Czempiniu sięga roku 1910. Wtedy to wybudowano gmach przy ulicy Kolejowej 3.

Budynek był dwupiętrowy, murowany, kryty dachówką. Mieściło się w nim 8 sal lekcyjnych oraz mieszkanie dla rektora szkoły (kierownika) i dla woźnego. W 1910 roku nową szkołę oddano do użytku. Szkołę oświetlano za pomocą lamp naftowych. Budynek początkowo ogrzewano metalowymi piecami, a od 1926 r. piecami kaflowymi.

Do wybuchu I wojny światowej czempińska szkoła podlegała zarządzeniom obowiązującym w zaborze pruskim, zmierzającym do wyeliminowania języka polskiego i wynarodowienia Polaków. Po I wojnie światowej przeszła pod zarząd Rady Ludowej. W okresie międzywojennym (1919-1939) funkcje kierownicze w szkole pełnili kolejno: Stanisław Sundmann (1919-1930), Adolf Bogdanowicz (1930-1937), Wacław Lewandowicz (1937-1939).

W roku szkolnym 1938/1939 do szkoły w Czempiniu uczęszczało 400 uczniów. Zatrudnionych było wówczas ośmiu nauczycieli. Lata II wojny światowej to pięcioletni okres przerwy w pracy szkoły.

Miasto Czempień oswoobodzone zostaje w styczniu 1945r. Budynek szkolny nie uległ zniszczeniu, ponieważ stacjonowało w nim wojsko niemieckie, niemieckie służby administracyjne oraz szkoła dla dzieci niemieckich. Wszystkie akta i księgi szkolne oraz część sprzętu i urządzeń uratowane zostały przez woźnego Romana Tomiaka. Z narażeniem życia przechowywał to wszystko w swoim mieszkaniu. Po uporządkowaniu budynku szkolnego przez będących wtedy w Czempiniu nauczycieli, dzieci zaczęły zgłaszać się do szkoły. Kierownikiem szkoły zostaje mianowany Dziwak Józef.

Naukę rozpoczęto 26 lutego 1945 r., a uroczyste otwarcie nastąpiło 4 marca 1945 r. w Hotelu Polskim- obecnie Restauracja Ratuszowa. Dzieci przydzielone zostały do klas nie według roczników, tylko na podstawie umiejętności czytania, pisania, rachowania. 12 kwietnia 1945 r. powrócił do szkoły jej były kierownik Wacław Lewandowicz. Od 14 kwietnia został kierownikiem szkoły, a Dziwak Józef objął stanowisko nauczyciela. Od 4 września 1945 roku uczniowie uczyli się we wszystkich ośmiu izbach lekcyjnych. Na II piętrze szkoły została otwarta biblioteka uczniowska. W kwietniu 1952 roku uporządkowano boisko szkolne oraz frontowe obejście szkoły. Oddano do użytku skocznnię i dwa boiska do siatkówki.

Historia rozbudowy szkoły datuje się od roku 1954. Powzięcie decyzji rozbudowy zostało podyktowane tym, żeby zapewnić młodzieży odpowiednie warunki nauki i pracy oraz

GMINA
CZEMPIŃ

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

by szkoła mogła należycie spełniać swoje zadania wychowawcze i naukowe. Po uzyskaniu funduszy społecznych i państwowych w maju 1959 roku rozpoczęto budowę nowego skrzydła. W tym czasie Sejm PRL uprawomocnił uchwałę o uczczeniu 1000 -lecia Państwa Polskiego wybudowaniem 1000 szkół ze składek społeczeństwa. Powołane w całym kraju Komitety Społecznego Funduszu Budowy Szkół rozpoczęły intensywną działalność. Taki Komitet powstał także w Czempiniu. Kuratorium włączyło szkołę w Czempiniu na listę szkół 1000 –lecia Państwa Polskiego. Prace rozpoczęto 13 maja 1959r. W dniu 8 maja 1960 roku przerwana została nauka w starym budynku szkolnym z uwagi na podjęte prace inwestycyjne. Stary budynek połączony został łącznikiem z nowym budynkiem szkolnym. Założono centralne ogrzewanie, nową sieć elektryczną oraz położono we wszystkich klasach nowe podłogi. Na korytarzach i schodach położono posadzkę lastrykową i odmalowano całe wnętrze. Końcowego odbioru szkoły dokonano 8 września 1960 roku.

Po rozbudowie szkoły w starym budynku na parterze pozostawiono 3 izby lekcyjne, jedna sala została przebudowana na korytarz i kancelarię. Na I piętrze pozostały 4 sale lekcyjne, a w kancelarii urządzono gabinet dentystyczny. Zamurowano stare główne wejście do budynku. W nowej szkole na parterze uruchomiono 3 sale lekcyjne. Podobnie było na I piętrze, ale oprócz sal lekcyjnych znajdował się tam pokój nauczycielski. Na II piętrze były 2 sale lekcyjne, biblioteka, harcówka i świetlica. Prostopadle do skrzydła nowej szkoły usytuowano salę gimnastyczną z szatniami i umywalniami. Zorganizowano też gabinet lekarski. Stary budynek oprócz funkcji szkolnej spełniał także rolę mieszkalną. Na drugim piętrze umieszczone były mieszkania prywatne. Kierownik szkoły wraz z rodziną zajmował mieszkanie pięciopokojowe w stylu mansardowym wraz z kuchnią i spiżarnią. Woźny zajmował dwa pokoje i kuchnię. 4 października 1960 r. nastąpiło uroczyste otwarcie nowej części szkoły. Szkole nadano imię Bohaterów Westerplatte.

We wrześniu 1970 r. na emeryturę przechodzi Wacław Lewandowicz. Stanowisko kierownika szkoły obejmuje Czesław Staniszcak. W 1972 roku powstaje w szkole stołówka. 1 września 1973 r. Szkoła Podstawowa w Czempiniu staje się Zbiorną Szkołą Gminną będąc jedną z pierwszych szkół gminnych w Polsce. Zasady organizacji zbiorczych szkół gminnych regulowało Zarządzenie Ministra Oświaty i Wychowania z dnia 17 marca 1973 roku. Zbiorną Szkołą Gminną w Czempiniu objęła opiekę organizacyjną i pedagogiczną nad dwoma szkołami podstawowymi, siedmioma punktami filialnymi oraz siedmioma przedszkolami.

W roku 1975 w szkole utworzono klasy z rozszerzonym programem wychowania fizycznego w kl.V,VI, VII i VIII o profilu piłki ręcznej. W planie nauczania tych szkół wymiar obowiązkowy zajęć wychowania fizycznego wynosił 6 godzin tygodniowo. W okresie późniejszym klasy przekształcono w klasy sportowe. Przez następnych kilka lat uczniowie kształcili się w tej dyscyplinie sportowej osiągając bardzo dobre wyniki.

Ważnym wydarzeniem w życiu szkoły było wręczenie sztandaru. Uczniowie i nauczyciele postanowili, że sztandar zostanie zakupiony z własnoręcznie zapracowanych pieniędzy. Gromadzenie funduszu na zakup sztandaru trwało 2 lata. Zadania wychowawcze związane z przygotowaniem szkoły do przyjęcia sztandaru realizowane były w roku szkolnym 1975/1976. Do prac przygotowawczych zostali włączeni wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów, Samorząd Szkolny, organizacje młodzieżowe, koła zainteresowań, świetlica, Komitet Rodzicielski. 23 marca 1976 r. zostało wystosowane pismo do Kuratorium Oświaty i Wychowania w Poznaniu z prośbą o zatwierdzenie projektu sztandaru oraz wyrażenie zgody

GMINA
CZEMPIŃ

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

na przyznanie go szkole. W dniu 7 września 1976 r. o godz.10.00 rozpoczęła się uroczystość wręczenia szkole sztandaru.

W roku 1976 w szkole utworzona zostaje klasa specjalna dla uczniów upośledzonych umysłowo. Początkowo był to jeden oddział, a w latach późniejszych dwa, a nawet trzy.

Czesław Staniszczyk pełnił funkcję kierownika, a następnie dyrektora szkoły do roku 1984. W roku 1984 dyrektorem szkoły zostaje mgr Kazimiera Roszak i pełni tę funkcję do roku 1992. W tym czasie Zbiorcza Szkoła Gminna zostaje przekształcona w Szkołę Podstawową. W 1988 r. zostały oddane do użytku uczniów nowe toalety, a toalety stojące w centrum boiska szkolnego zostały rozebrane. W trakcie dobudowy sanitariatów do istniejącego budynku szkolnego wykonano jeszcze wiele cennych inicjatyw. Dotychczasowy magazyn sprzętu obozowego, przylegający do sali gimnastycznej został zaadaptowany na salę gimnastyki korekcyjnej, a umywalnie znajdujące się przy szatniach zostały wyposażone w natryski z ciepłą wodą. Poprawiono też system grzewczy w bloku sportowym. Dokonano także innych przeróbek - w suterenie powstała świetlica szkolna z 3 pomieszczeniami. Przeprowadzony został także kapitalny remont instalacji elektrycznej w całym budynku szkolnym.

Historia szkolnictwa powszechnego na terenie Czempinia jest jednak dłuższa, gdyż pierwsza szkoła w mieście powstała na początku XIX wieku i miała charakter prywatny. Dopiero z końca 1812 roku pochodzą przekazy o elementarnej powszechnej szkole w Czempiniu. Naukę w tej szkole pobierały dzieci polskie, żydowskie i niemieckie. Nauczycielem tej szkoły był Polak Andrzej Strycki. Ponieważ miasto własnego budynku szkolnego nie posiadało, nauka odbywała się w lokalu prywatnym.

Od 1846 roku Polacy mieli własną szkołę wyznaniową, która mieściła się prawdopodobnie w Rynku 21, w lokalu dzierżawionym od Wincentego Iwaszkiewicza. Kierownikiem tej szkoły pozostał Andrzej Strycki. Zwiększająca się liczba dzieci zmusiła władze do urządzenia drugiej sali lekcyjnej. Drugim nauczycielem został Hieronim Bierwagen, który po śmierci Andrzeja Stryckiego został kierownikiem szkoły. Od roku 1853 dzieci uczyły się w innym już budynku znajdującym się w Rynku nr 6 i w dwóch lokalach w Rynku nr 30.

Dzieje szkoły polskiej w byłym zaborze pruskim to walka z władzą niemiecką o zachowanie polskości, a przede wszystkim o naukę w języku polskim. Po okresie Wiosny Ludów szkoła stała się jednym z najważniejszych środków germanizowania młodzieży i dzieci polskich. Już na mocy uchwały z 8 grudnia 1858 roku w wyższych klasach szkół elementarnych język niemiecki był językiem wykładowym we wszystkich przedmiotach oprócz języka polskiego, religii i śpiewu. Dalszym etapem polityki pruskiej było zarządzenie z czerwca 1873 roku o nauce religii i śpiewu w języku niemieckim w wyższych klasach. Ostatnim etapem tej polityki było wydanie w roku 1901 zarządzenia o nauce religii w języku niemieckim we wszystkich klasach. Wyrazem nasilającej się germanizacji było powołanie w szkole katolickiej kierownika Niemca. Pierwszym był Bergmann, a później Neumann.

Ponieważ liczba dzieci rosła, lokale stały się nieodpowiednie dla celów szkolnych. Przy ulicy Kolejowej 3 wybudowano wówczas właśnie nowy budynek szkolny.

